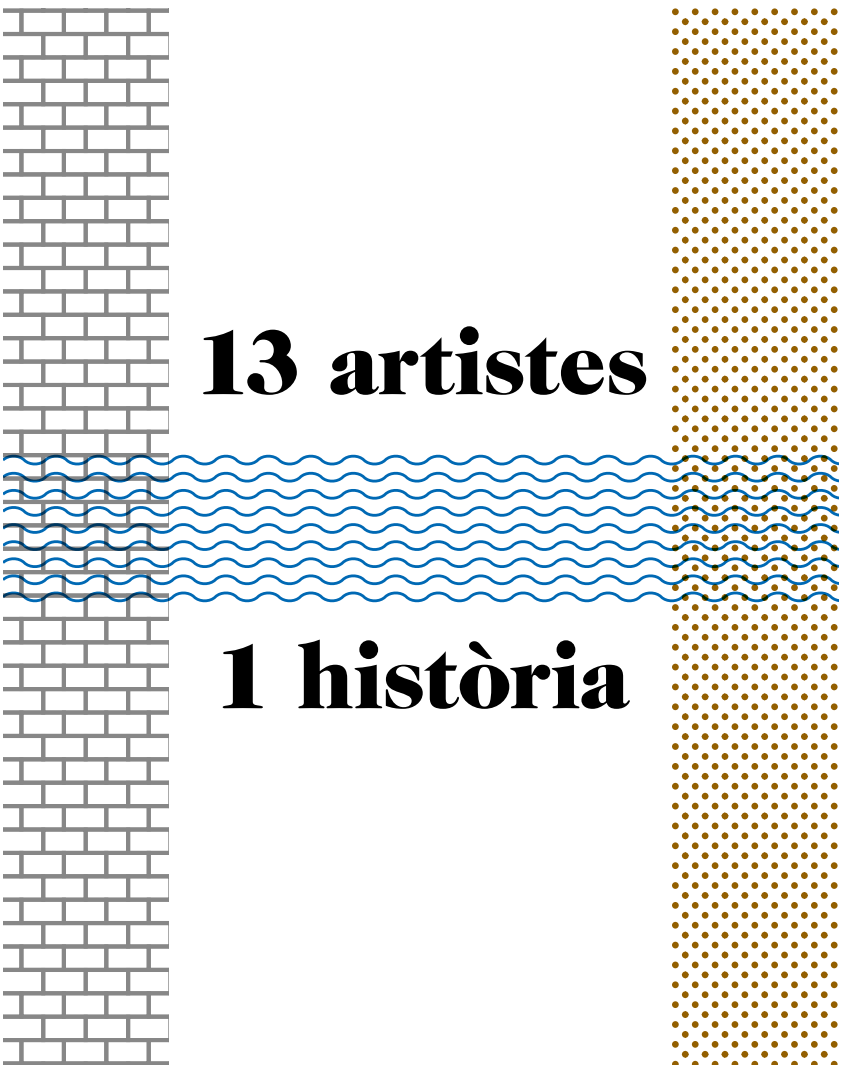
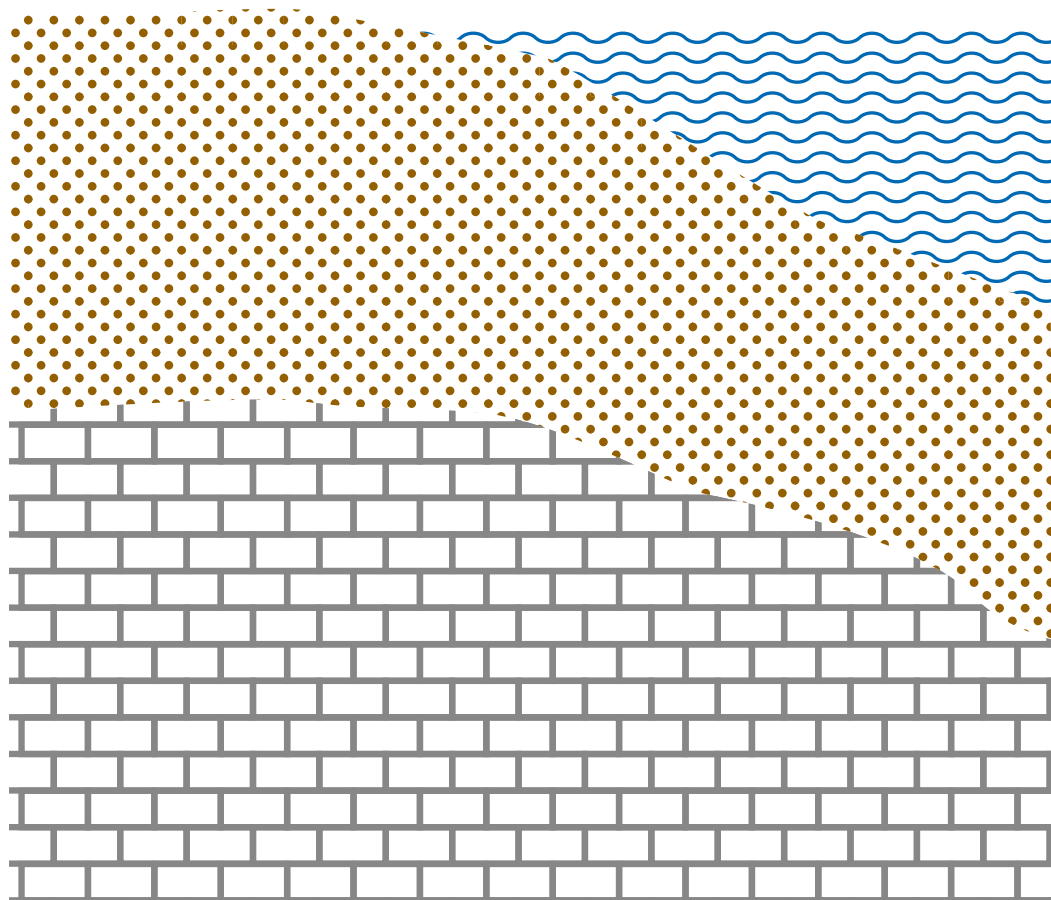

13 artistes

1 història

Amb motiu de la Festa Major d'enguany, l'Arxiu Municipal ha preparat una exposició a la Sala d'Art Josep Bages, de la Torre Muntadas, vinculada a la història local: *13 artistes, 1 història*. En aquesta ocasió, la Sala, un espai principalment d'art contemporani, s'obre a tretze artistes de la nostra ciutat que aporten la seva creativitat i el seu talent a un projecte col·lectiu engrescador: donar la seva visió particular de la història del Prat.

La seva proposta té com a punt de partida uns materials que han format part de la construcció del territori i de la ciutat i que, a més, els són molt propers en la pràctica artística. Tots tretze han jugat, modelat, treballat i reflexionat a partir de l'aigua, la terra i la pedra, que al llarg dels segles han condicionat la formació i el creixement del Prat.

13 artistes, 1 història és un treball d'artistes de diferents edats i formació que han participat generosament en aquesta exposició. Tots són una bona mostra del nivell artístic del Prat que, any rere any, queda palès en la programació d'aquesta mateixa sala o en altres espais expositius i formatius de la ciutat o en la solidesa de l'Escola d'Arts del Prat, entre altres molts exemples que podríem esmentar. De fet, un bon grapat dels artistes que participen en aquest projecte, estan o han estat vinculats a l'Escola d'Arts com a alumnes, com a professors o en totes dues facetes.

A *13 artistes, 1 història* hi trobarem tècniques i obres que ens apropen a la història des de l'art contemporani. Són unes propostes engrescadores que busquen la proximitat amb l'espectador, tot intentant provocar sensacions ben diferents, des de les més colpidores fins a les més nostàlgiques. Cap d'aquestes obres, de ben segur, us deixarà indiferents.

Entre el 1986 i el 1992, la celebració de sant Jordi va anar acompanyada d'una sèrie d'exposicions a la Sala d'Art Josep Bages, Torre Muntadas, dedicades a artistes plàstics contemporanis de renom internacional. Van ser un total de 10 artistes que, en aquests 8 anys, mostraren part de la seva producció recent: Viladecans, Ràfols-Casamada, Guinovart, Alonso, Kuetani, Ogata, Stryk, Brossa, Tàpies i Girona.

L'any 1988 el protagonista fou Josep Guinovart, que va voler fer un catàleg molt personal de la seva exposició. Guinovart buscà la inspiració en diferents llibres d'història del Prat, la major part de Jaume Codina, i trià com a format el de la revista municipal.

El resultat fou un llibret ple de passatges, personatges i paisatges des dels orígens del Prat fins al 1988: la formació del Delta, el riu i la plana, els mosquits i el paludisme, la carnisseria, el primer mestre, els ponts, la indústria... Una visió, a través de l'ull de l'artista de la història del Prat.

13 artistes, 1 història és un projecte col·lectiu en què 13 artistes locals, de disciplines ben diverses, reflexionen i ofereixen la seva visió personal de diferents moments de la història del Prat. El punt aglutinador de tot el projecte són tres elements materials la presència o l'absència dels quals ha condicionat la vida al Delta: l'aigua, la terra i la pedra.

Aquesta reflexió no és aliena al fet que l'artista és també un testimoni del seu propi temps i l'obra artística és el resultat de la percepció i la manera com cadascun entén el món en què viu. Perquè més enllà dels fets històrics, la interpretació i l'explicació d'aquests fets sempre és subjectiva. Així, l'historiador, com l'artista, també està condicionat pel seu temps i les seves circumstàncies personals que condicionen i són presents a la seva anàlisi.

A través de l'art, volem endinsar-nos en la nostra història amb una visió crítica que ens ajudi, alhora, a qüestionar tot allò que se'ns explica.

JOSEP VAN BALART

Ciència i Progrés. Tècnica Mixta. Variables

L'aigua, el recurs més important del Delta.

A finals del segle XIX comencen tot un seguit d'obres que canviaran la vida i l'economia del Prat. El canal de la Dreta "1860", el pont sobre el Llobregat "1873", els pous artesianes "1893", la línia fèrria Barcelona-Tarragona "1881", i més tard arribarien les fàbriques, La Paperera "1917", La Seda "1928" i l'aeròdrom anomenat La Volateria "1921".

Tot és aigua, conreus de regadiu, seda artificial, paper, aigua, aigua...

Aquest creixement condiciona les relacions personals de propietat i sentiment.

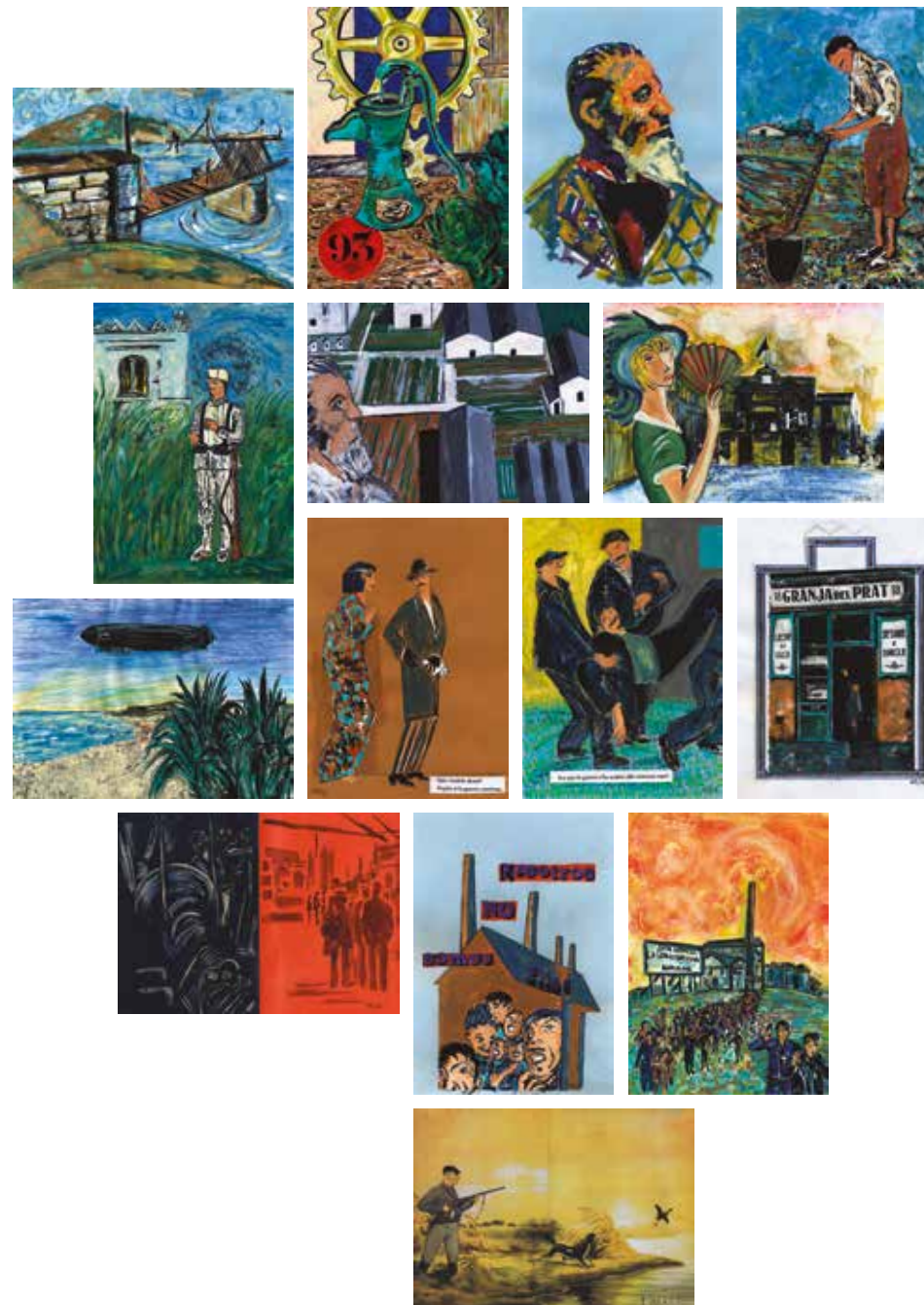
Durant la gran guerra El Prat va abastir d'hortalisses i vegetals l'Europa combatent. Van ser anys molt bons, però acabada la guerra, va arribar la crisi i cap als anys 20 es tancaren moltes fàbriques i va començar la guerra bruta endegada pels patrons. Assassinaren líders sindicals (Salvador Seguí i Francesc Laiet). Són anys de tensió. El juliol de 1931 els treballadors de La Seda protagonitzaren una de les vagues més importants del sindicalisme pratenc.

Als anys quaranta i cinquanta va arribar l'ocàs, la fisonomia del vell Prat comença a canviar. Una febre constructiva deixa el món agrari en segon pla.

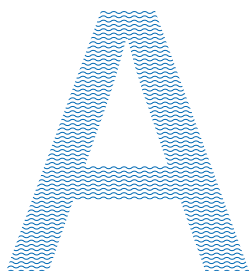
Com jocs de xarranca es barregen els elements, aigua, pedra i fang.

D'aquell món idíl·lic de pioners sols en queden els retrats com si fossin reis.

Un d'ells el va pintar Jaume Agustí Vallcorba, que anava als estanys a caçar, amic de Josep Borjas, vaquer, treballador del camp, carboner a La Seda, finalment com una acció alquímica, somnis d'aigua convertits en pedra.

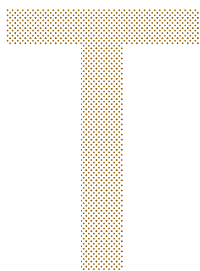

El delta del riu Llobregat confereix al Prat una singularitat única que ha marcat tota la seva evolució històrica. La força dels elements naturals, presents en la gran plana que és el Delta, ha condicionat, durant segles, la presència humana en el territori.

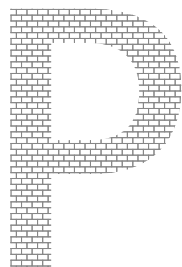
aigua

Imprescindible en la formació del Delta. La trobem al riu, a l'aquífer, al mar, als estanys. Durant segles era, també, la dificultat per a les comunicacions, la insalubritat. Simbòlicament: la barca, els ponts.

terra

És l'essència del Delta. La terra, quan es barreja amb l'aigua, forma el fang. Representa el poblament, l'agricultura, la natura. Simbòlicament: els camins, les barraques i les masies.

pedra

És l'únic element que no és propi del Delta. Representa la humanització del paisatge, les construccions humanes. Simbòlicament: el creixement urbà, les fàbriques del segle XX, l'obrerisme, la immigració.

La piel del agua. Fotografía Polaroids i transferència de l'emulsió. Mides variables

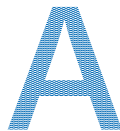
Siameses que crecen y sienten juntos, relaciones simbióticas que se adaptan a las transformaciones de ambos, armonía manipulada en pos de un equilibrio artificial, es el vínculo que nuestra ciudad ha mantenido con el agua durante años. Es a través de este proyecto “La piel del Agua” donde se reflexiona sobre la necesidad de nutrirse entre ellas para poder existir.

Las relaciones creadas se convierten en conexiones apegadas, donde los espacios encuentran su lugar y la unión crea la identidad. Este enlace se simboliza a través de la serie de fotografías realizadas con una cámara Polaroid SX70. De forma manual y gracias al agua se ha extraído su emulsión y se ha transferido a objetos que han estado en contacto con esa misma agua durante años en los márgenes u orillas de nuestro municipio. La unión entre ellas ha formado un lazo inseparable, como nuestra ciudad y el agua que la envuelve.

Las fotografías sumergidas en las diferentes aguas: playa, río y acuíferos del Prat son una reflexión de nuestra ciudad como algoritmo de cambio y adaptación al medio sobre el que nació.

Si el hombre es un gesto
el agua es la historia.
Si el hombre es un sueño
el agua es el rumbo.
Si el hombre es un pueblo
el agua es el mundo.
Si el hombre es recuerdo
el agua es memoria.
Si el hombre está vivo
el agua es la vida...

El Hombre y el Agua
Joan Manuel Serrat
Utopía (1992)

MARIANO RÍOS

El rem. Tècnica mixta ferro i fusta. 288 x 58 x 58 cm

El rem impuls vital de supervivència,
unió entre home terra i aigua.
El rem canvia, crea i destrueix,
el rem et mou, t'apropa i t'allunya.
el rem és incertesa és revolució i evolució

A

Amniòtica. Videoinstal·lació. Mides variables

“Ningú pot banyar-se dos cops en el mateix riu, perquè en el lloc més recòndit del seu ésser ja comparteix el destí de l'aigua que flueix... Un ésser totalment entregat a l'aigua és un ésser en continu canvi. Mor cada minut; part de la seva essència està en contínua destrucció”.

L'aigua i els somnis.
Gaston Bachelard.

El riu mor al Delta. Hi arriba malaltís. L'ésser humà l'ha explotat amb impunitat i ha produït un desequilibri que ens afecta perquè hi estem connectats. La idea de separació amb la natura és una il·lusió.

Simbòlicament, l'arquetip del riu alberga multitud de significats i mites, se li atribueix els dons de la puresa, la neteja i la gràcia. Per a algunes cultures i religions, el ritual de banyar-se en les aigües dels rius sagrats té capacitats purificadores i ofereix noves vides espirituals. Tanmateix el riu representa els cicles de la vida: vida-creixement-mort, vida-mort-reencarnació.

Amniòtica, entesa com un ritual, posa en valor la capacitat transformadora de l'acció artística. Un acte de “psicomàgia”, tal com va descobrir Alejandro Jodorowsky, és una representació/teatralització que actua a nivell simbòlic en l'inconscient amb fins transformadors que repercuteixen en el propi context. Remuntar el riu fins al naixement del Llobregat és un retrobament en l'origen real i metafòric, amb un mateix i amb la natura, que representa la segona oportunitat reparadora.

Itohs in the Consticon. Timbres. Dibuix i relat. 230x390 cm

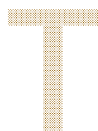
Timbres és el segon capítol d'*Itohs in the Consticon*, un relat que retrata les sortides al llarg de dos anys d'uns adolescents que de forma regular s'evadeixen de la ciutat i marxen cap a un lloc llunyà de les zones rurals de la ciutat. La narració mostra els viatges d'anada i tornada al Consticon, nom amb què els *itohs* anomenen aquest indret que, de mica en mica, coneixen, imaginem i omplen de significats.

Itohs in the Consticon és una història d'aprenentatge que parla sobre la meua adolescència i sobre la construcció de la identitat del meu grup d'amics en relació amb el nostre entorn físic i els nostres referents culturals a meitat dels anys 90.

El primer capítol, *Recuerdos de la adolescencia*, que també es troba inserit en aquest projecte, es concep a través d'una mirada íntima i personal del passat, de la reconstrucció d'un espai i un temps. Es revisiten, amb una barreja de celebració i condemna, els imaginaris personals d'aquest moment que marca una transició cap a l'edat adulta, però en el qual encara perdura l'esperit del joc de la infància.

Timbres se centra en el procés de creació dels codis dels *itohs*, que sorgeixen a mesura que viuen experiències entre ells i com a resultat de la seva interacció amb l'entorn.

Els *Itohs* amb el temps s'inventen la seva pròpia manera de parlar. Aquest és un llenguatge lúdic, tímbric i musical, ple de paraules que muten morfològicament fins que es tornen irreconeixibles i estranyes als altres. El relat se situa al Prat. El Pla del Delta va suposar una transformació dels espais naturals. Actualment, molts d'aquests indrets, com és el cas del Consticon, han desaparegut. Aquests canvis actuen com a rerefons d'aquest relat, hi coincideix cronològicament i té una influència directa en el seu desenvolupament. *Itohs in the Consticon* és el mapa d'un lloc, dels seus sons i imatges. Retrata l'esperit romàntic d'un grup d'adolescents que viu en el llindar de la realitat i la ficció, en el seu propi cosmos: el món dels *Itohs*.

MAITE MARÍN

Després de la tempesta I.

Tècnica mixta i collage damunt tela. 81 x 100 cm

Després de la tempesta II.

Tècnica mixta i collage damunt tela. 73 x 120 cm

Sempre m'ha agradat fer passejades a la vora del mar, sempre tan diferent cada dia. En una d'aquestes passejades vaig trobar-me uns troncs d'arbre, molt lluny dels seus orígens, que em van cridar l'atenció: s'havien transformat en peces. M'hi acosto i mirant-les amb deteniment comencen a parlar per si soles i fan que em plantegi preguntes i dialoguem plegades. Que lluny són d'on nasqueren! Quines vivències han tingut? Per on han passat? Quins canvis han experimentat?

Hi ha una atmosfera densa i gruixuda: el mar està brut, el vent bufa amb força i en la solitud del paisatge els troncs tenen una plasticitat imponent. S'hi veu el pas del temps i com de castigats estan. La seva superfície m'evoca un mapa on es llegeixen moltes coses, entre elles que el mar no els ha volgut. Com tot allò que no és seu, ho acaba tornant a la terra. De seguida m'adono que vull parar el temps en aquests troncs i fer-los meus. Per a mi és un bon tema. A l'hora de pintar-los, he fet servir una tonalitat que evoca la nostàlgia del moment i la solitud que els envoltava. Les textures i la fruïció dels materials emprats m'ajuden a explicar el seu patiment i la seva trajectòria. Tot plegat fa que el que podria ser una anècdota es converteixi en unes imatges personals, carregades de sentit poètic.

XAVI MATEO

Gent del Fang. Oli sobre fusta – fang i guix. 220 x 190cm

La terra es fon al sol sota una roda estreta de carro i criden els ocells en els arbres del camí. Ocupa amb el seu cos les terres d'aquest llogarret pratenc, la pura realitat d'una terra fangosa procliu a estanyar-se, a ser de difícil conreu i a ser un mitjà de propagació de malalties palúdiques endèmiques. La manca total de condicions higièniques va causar veritables estralls als nostres avantpassats, capbussats a mercè d'un medi hostil i inclement; homes i dones, marcats per la insalubritat, la pobresa, el treball.

Aquesta natura deltaica es manifestà de manera demolidora davant d'uns homes i dones que s'abocaven a intensos moments de dolor i sofriment. La vida bastava per donar compte del dolor perquè el dolor s'identificava plenament amb la vida, i el dolor ens diu veritats incòmodes, sense preocupar-se dels nostres laments ni de les nostres queixes. Tot submergit en un escenari de fang viu, té una activitat interna que es manifesta; mostra que també està viu, com els éssers vius que la trepitgen.

Aquells eren homes i animals que caminaven sota la fràgil glòria d'una terra de fang descoberta des de la pell, des del dolor, entre masies on les flors silvestres es convertien en herba, i l'aigua d'una petita font feia olor d'una esperança que no acabava d'arribar.

Text de Mariano Martínez
(Poeta i editor)

OLGA MERCHÁN

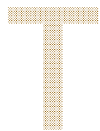
Dharma. Tècnica mixta. 117 x 50 x 71 cm

Del barro nace todo. Pequeño, mediano, grande, mediano, pequeño... un círculo de construcción y destrucción. La luz atraviesa finas capas de semitransparencia para alumbrar lo que ya fue y ahora se mantiene guardado. De la muerte a la vida y de la vida a la muerte y de la muerte a la vida otra vez, así se construyen civilizaciones, así se construyen hogares.

Para que algo se construya hace falta que otra cosa se destruya. Las ciudades se construyen sobre los restos y el esfuerzo de los que estuvieron antes que nosotros, y se seguirán haciendo sobre los nuestros. Pero todo está impregnado por lo que hubo, todo permanece de una manera transparente manteniendo unido lo nuevo.

Las experiencias se transmiten en el ADN, la memoria viaja y sobrevive en él. Este cachalote es una urna iluminada por la memoria que viaja a través del tiempo en el ADN del animal.

La mezcla de materia es la que crea formas, crea seres. Esta pieza está hecha con metal, papeles de diferentes características, de gesso, de látex, de pintura, de escayola, de tierra, de alambre... y todos hacen un Uno, hacen un ser.

Sota terra. Instal·lació. Mides variables

Mirar sota els nostres peus quasi de forma obligatòria. La petjada que marquem, el nostre passat, que escoltem com una música que recorre els carrers i els camps de la nostra ciutat sense cap brúixola més que la memòria col·lectiva. Mirar cap enrere, sota terra, i ser conscients que el Prat no sempre ha estat tal i com el coneixem ara. Les seves llums, les seves ombres, també formen part de la nostra mirada, de la nostra pell.

Un poble amb artèries per on han navegat els somnis quotidians, però per on també hi ha cicatrius de fam, febres, paludisme, diftèria, tifus, hepatitis, aigua putrefacta plena de mosquits. És el dolor de qui ho perd tot i no té res.

Així s'ha viscut i es viu una lluita per la nostra terra, resulta avui dia, la història del nostre alè profund.

Aquesta escultura en forma d'urna, de nínxol, pretén fer homenatge a la gent del fang, mirat des de la terra, els substrats i sediments que durant els anys semblen haver amagat una realitat, una evolució que, no ens n'oblidem, ens ha portat a ser qui/com som.

L'escultura, feta amb terres, sorra, resines, fustes, fulles, fang... amaga entre les capes construïdes una sèrie d'objectes personals, de records dels familiars i generacions actuals que ens deixen intuir la vida de la gent del fang. La memòria com a dignitat pròpia.

Unes sabates, unes ulleres, estris del camp, ferradures d'animals són alguns dels objectes que he pogut recollir per poder entendre part de la història de la terra que m'envolta. Conèixer d'on vinc.

Medi natural vs Canvi climàtic.

Tècnica mixta. 90 x 100 x 200 cm

Un informe de Greenpeace alertava, fa uns mesos, sobre el desglaç que estan patint el casquet polar Àrtic i la capa externa de les glaceres de Groenlàndia per l'escalfament global produït pels gasos d'efecte hivernacle. A més de l'aigua del mar, que s'escalfa, es dilata, i provoca un augment del seu nivell.

L'any 2005 es va firmar a Kyoto un protocol que comprometia els països industrialitzats a reduir les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle a l'atmosfera, per controlar el canvi climàtic. Substituint els gasos com el CFC, que produïa un forat a la capa d'ozó atmosfèrica, per la utilització de gasos fluorats, com l'HCF, el PFC i l'SFC, no s'ha reduït l'escalfament global.

Imagino el territori primigeni hostil i l'heroïcitat dels avantpassats per anar guanyant territori al mar i al riu, d'enfrontar-se a terres pantanoses, paràsits, pluja i humitat per conrear. Les etapes d'industrialització, que van comportar la crema de combustibles fòssils, el vessament dels residus tòxics al riu i al mar; la pol·lució de l'aire i l'augment de ciutadans. Les contaminacions pel funcionament de l'aeroport i les fàbriques actuals, però també, pels cotxes i transports. Les polítiques mediambientals han recuperat la qualitat de l'aigua dolça i salada. Però la desviació del cabal del riu ha introduït en ell l'aigua salada i el risc de salinització dels aqüífers.

Frenar el canvi climàtic comporta un posicionament personal per pressionar en el fi del model energètic global basat en la crema de combustibles fòssils, a favor d'altres energies més netes. Tindria gràcia que el territori guanyat al mar, acabés "engolit" per una pujada del nivell del mar.

P

GABRI GUERRERO

El Prat circa 1931. Collage. Mides variables

“En el año 1931, los trabajadores de La Seda protagonizaron una de las huelgas más importantes de la historia del obrerismo pratense. Entre el 18 y el 31 de Julio de 1931, casi toda la plantilla —unos 1.200 trabajadoras y trabajadores— abandonó las máquinas, hecho que ocasionó importantes pérdidas económicas a la empresa. La huelga estuvo organizada por la CNT, el sindicato con una mayor presencia y sus dirigentes, la mayoría hombres jóvenes, encabezaron las acciones reivindicativas. La represión tras los hechos revolucionarios de 1931 fue muy importante. Veinticuatro trabajadores fueron procesados.”

Descontextualizando a personajes de la época, *El Prat circa 1931* es un árbol de personajes pratenses, tanto de trabajadores de la Seda como de personas anónimas de la ciudad. Un retrato colectivo de ese 1931.

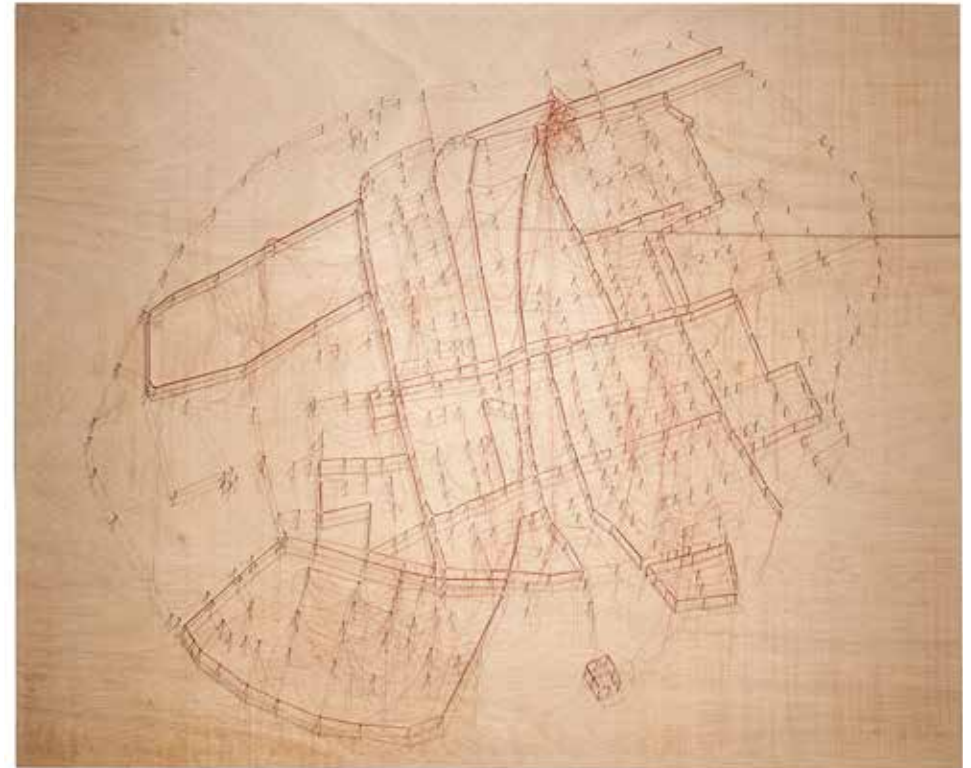
Tejido urbano. Reconstrucción de memoria colectiva urbana. Tèxtil sobre fusta / Vídeo. 122cm x 150cm

Tejido urbano, es un proyecto de arte textil donde se recrea un mapa del Prat de Llobregat a partir de clavos como representación poética de las transformaciones urbanísticas de los movimientos migratorios y los barrios emergentes, unidas a través de hilos conductores como metáfora de la memoria colectiva de sus habitantes, a través de una serie de entrevistas realizadas a vecinos de cada barrio, como testigos del contexto.

El objetivo es representar la amplitud territorial y nacimientos de barrios que tuvo la población del Prat de Llobregat a partir de los años 60 y 70 hasta la actualidad, visto a partir de las experiencias y memorias de los antiguos y nuevos vecinos. Presenta una visión alternativa de la historia del Prat, narrado por la memoria colectiva de sus habitantes.

Me llamo Silvia Martos y soy pratense. Desde que tengo memoria, El Prat siempre ha estado en constantes cambios. Mi historia empieza en el barrio El Remolar, barrio construido a finales de los 70 principios de los 80. Recuerdo que mi bloque siempre estuvo rodeado por una gran extensión de campo, pero cuando cumplí los diez años, fui testigo de la transformación. Empezó a emerger un nuevo barrio, irreconocible. Esto marcó un antes y un después, de alguna manera, en mi vida. Lo mismo me ocurrió con otros barrios pratenses.

Pero mi testimonio era una mínima parte de la transformación que ha tenido El Prat desde los inicios como población. Como consecuencia, reflejaba una mirada positiva hacia el futuro, pero a la vez, no podía desprenderme del sentimiento, algo melancólico, sobre aquello de lo que fue. Aunque mis vivencias, son compartidas con cualquier persona que haya vivido en El Prat. Mi experiencia define la memoria colectiva sobre una población en constante crecimiento urbanístico.

TINTA FINA

Inventari. Tinta sobre paper. Mides variables

La història industrial del Prat de Llobregat va marcar la forma d'entendre el món de moltes persones que encara són vives i que l'única manera que tenen d'evocar aquesta realitat és a partir de recrear records o de lligar-los a fragments o idees en forma d'objectes-reliquia, perquè "físicament", d'aquest passat industrial, no en queda ben bé res.

Vaig iniciar la cerca a partir d'un extreballador molt proper i de les petites futilses que ha volgut conservar. Un d'aquests conjunts ha pres un protagonisme especial: un inventari en forma de fotografies de tots els cartells de prevenció de riscos laborals de La Seda de Barcelona.

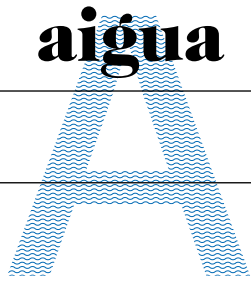
On és el valor d'aquesta col·lecció? Potser té interès en aspectes de disseny o d'història laboral, però... la pulsio de guardar una col·lecció així, d'on neix? Es tracta, al meu parer, d'un mapa mental.

Un mapeig dels espais de la fàbrica, de les formes de relació en els espais de treball, un testimoni del llenguatge comú que fins i tot ofereix pistes dels orígens de La Seda amb alguns cartells en holandès. És un conjunt d'idees que molta gent en anar entrant i sortint per torns del mateix espai, varen anar absorbint durant el seu dia a dia.

L'obra resultant és el registre d'una petita acció molt subtil: he deixat aquests missatges al voltant de la meua quotidianitat actual i a poc a poc aquestes frases o imatges s'han gravat en el meu record i jo simplement he reescrit allò que s'ha acumulat en la meua ment.

aigua

El Delta es va formar a partir de les aportacions sedimentàries del riu Llobregat. A mesura que aquests sediments avançaven, anaven guanyant terreny al mar i, molt a poc a poc, van anar terraplenant la plana. Avui sabem que no hi va haver un únic delta sinó que, al llarg de la prehistòria, es van formar diversos deltes que se superposaven els uns als altres, que emergien, es desfeien o s'enfonsaven, segons les variacions del nivell del mar, motivades per canvis climàtics.

En l'època en què els romans dominaven tota la província Tarraconense, la línia de costa passava per la que després seria coneguda com a carretera de Santa Creu de Calafell, que unia Sant Boi, Viladecans, Gavà i Castelldefels. La plana deltaica quedaria formada, en la seva totalitat, entre els segles VI i VIII.

El moviment de sediments era tan important que les aigües del riu adquirien un característic to vermellós que va ser la causa per la qual els romans van denominar-lo Rubricatus, mot que derivaria a Lubricato fins arribar a Llobregat.

Mentre el riu dipositava sediments, anava canviant el seu curs a causa de les freqüents crescudes. Dels vells braços abandonats, en van sorgir, segons la teoria més estesa, estanys litorals, alguns dels quals encara es conserven avui dia. N'hi devia haver tants que a l'alta edat mitjana (segles V-X), aquesta terra era coneguda com a Lacunaria —més tard Llanera—, que fa referència a lloc d'estanys.

Aquesta abundància d'aigua, a més de dificultar l'establiment humà i el conreu, propiciava la cria i la propagació de bacteris, microbis, paràsits i insectes, responsables de les malalties que flagel·laven i delmaven la població. Aquesta situació s'agreujava especialment quan arribava la calor i les aigües estanyades entraven en un procés de putrefacció i descomposició.

Durant segles el riu va ser un obstacle per a les comunicacions i el Prat quedava aïllat de les principals vies i, per tant, de les xarxes de distribució i comercialització, fonamentals per a l'economia de les comunitats. La situació d'aïllament es va mantenir fins a l'establiment de la barca de passatge, cap al 1234.

L'aigua ha estat fonamental en el desenvolupament del Prat. Si durant segles la presència d'aigua estanyada impedia els conreus, a partir de la segona meitat del segle XIX es van aplicar un seguit de millores que van impulsar l'economia local. El 1855 s'acabà el canal de la Dreta, s'utilitzaven màquines de vapor amb finalitat agrícola i el 1893, el propietari Jaume Casanovas va aconseguir treure aigua del subsòl per regar les seves terres. A partir d'aquell moment van construir-se molts pous artesianos per subministrar aigua als camps i a les cases.

A finals del segle XIX, la major part de les terres del Prat ja es dedicaven als conreus de regadiu. La productivitat de la terra havia augmentat de manera extraordinària, però els importants excedents no es podien comercialitzar correctament a causa de les dificultats per traslladar els productes, perquè el servei de la barca era insuficient i lent, i s'havia deteriorat per la manca de reformes.

Ferran Puig, el major propietari de terres, obligat per la necessitat de donar sortida als seus productes, va impulsar i finançar la construcció del primer pont del

Prat, que s'inaugurà el 1873. Aquest pont, de propietat privada tot i que se'n permetia l'ús públic previ pagament de peatge, va ser substituït el 1930 per un nou pont que va tenir una trajectòria plena de dificultats. La seva construcció va trigar 20 anys i el al final de la Guerra Civil va ser dinamitat (el 25 de gener del 1939). Aleshores, el vell pont de Ferran Puig es va tornar a posar en funcionament fins a l'obertura de l'autovia de Castelldefels.

L'aigua artesiana ha estat molt important per al desenvolupament del Prat. Abans de la xarxa d'aigua potable —inaugurada el 1959—, la població s'abastia de les fonts públiques o dels pous construïts a les cases. Les famílies amb més recursos es podien finançar un pou propi però a les cases més modestes els pous eren compartits.

L'abundància d'aigua va ser un dels motius que va atraure la indústria al Prat, en sectors, en especial el paperer, que en necessitaven molta per a la producció.

terra

El primitiu Delta era una terra inhòspita i insalubre, amb abundància d'aigua estanyada permanentment, que dificultava l'explotació agrícola i afavoria la proliferació de malalties infeccioses. Al llarg dels segles, una prioritat va ser el sanejament i la consolidació d'aquestes terres. Els primers pobladors que s'hi van establir, cap al

segle X, eren gent molt humil que aprofitaven la manca de poder feudal sobre aquestes terres. Aquests primers pobladors, per subsistir, es dedicaren a una modesta ramaderia aprofitant les pastures abundants i, després, van aconseguir guanyar terres, d'ínfima qualitat, per al conreu.

Malgrat la duresa del medi físic, el Delta s'anava poblant per l'arribada constant de nous habitants. Per viure-hi, aixecaven modestes barraques, d'un sol pis i una única estança, amb els fràgils materials que el Delta oferia: joncs, canyes, argila... D'aquesta estreta relació amb la natura, necessària per a la supervivència, en sorgí la denominació que popularitzà Jaume Codina per referir-se als primers pobladors dèltics: la gent del fang. Fang sorgit de la barreja de la terra —l'argila— i l'aigua.

Aquest incipient Prat no tenia personalitat jurídica pròpia i sobre ell, hi tenien jurisdicció religiosa les parròquies de Sant Boi i de l'Hospitalet. El riu marcava el límit de cada part: l'illa de banyols, de l'Hospitalet, i el prat de Sant Boi, de Sant Boi.

La població vivia d'una agricultura de base cerealista que, donades les característiques del sòl —gens adequat per a aquests conreus—, el poc ús de fertilitzants i les tècniques rudimentàries, proporcionava una producció limitada. La gent amb prou feines podia obtenir el mínim necessari per subsistir, sobretot després de pagar totes les càrregues que gravaven les terres. Quan les collites eren dolentes, quasi sempre, es passava gana i quan eren bones, només s'aconseguia un petit excedent per vendre a Barcelona. L'organització del treball era familiar, però es requeria molta mà d'obra temporal en els moments de més feina.

El primitiu Prat estava comunicat per vells camins rurals, de trànsit fonamentalment

agrícola i ramader, i per petits camins que portaven a les masies més importants. El camí de València, un antic camí ral medieval, era una de la vies més destacades.

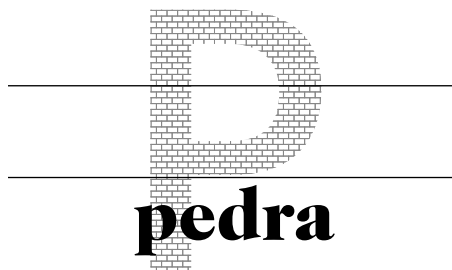
La manca de camins importants i la barriera que representava el riu van dificultar les comunicacions, en especial amb els municipis de la riba esquerra i Barcelona, on, des del començament de la història del Prat, hi havia els centres de poder i els mercats més importants.

El riu era una amenaça constant per les freqüents crescudes i inundacions. Per intentar fer-hi front, la població, de manera col·lectiva, va aixecar un marge de defensa (1606) per protegir terres i persones de les avingudes. El marge es va refer en nombroses ocasions i calia un manteniment constant, que també s'assumia de manera col·lectiva.

El canvi més important al camp es va produir cap a la meitat del segle XIX, quan s'inicià el canvi dels conreus i es passà d'una agricultura cerealista als conreus de regadiu.

En començar el segle XX, la quasi totalitat de les terres s'havien adaptat als nous productes, molt més rendibles i que tenien una gran acceptació als mercats locals i internacionals. Aquests canvis van comportar, també, el sanejament i l'explotació d'antics erms i marines, i van contribuir a la millora de l'estat sanitari de la població. Amb tot, el Prat es veié afectat pel paludisme fins ben entrat el segle XX.

Als anys vint s'arribà al màxim de superfície conreada i als anys cinquanta es va viure un nou moment d'expansió amb un increment de les exportacions. Poc temps més tard, s'inicià una davallada provocada per la competència de l'horta valenciana i les expropiacions de sòl agrícola, en especial, per la instal·lació i les successives ampliacions de l'aeroport.

La pedra, com a material de construcció, no es troba de manera natural als deltes. En el cas del Prat, inicialment es portava de les pedreres de Montjuïc i del Garraf i, per les dificultats del transport, que n'encarien el cost, només s'emprava en les construccions més importants.

Els primers pobladors estables, cap al segle XI, havien de fer servir els materials que trobaven al Delta. La pedra es reservava per a les construccions importants o per a les cases més riques. Algunes d'aquestes construccions van començar sent barriques i van ser substituïdes, més endavant, per altres de pedra.

La pedra es va fer servir en la construcció de l'ermita de Sant Pau i en les primeres edificacions del futur nucli urbà: la carnisseria (1418); l'hostal (1580) i, sobretot, en la construcció del temple parroquial dedicat a sant Pere i sant Pau després de l'atorgament de la butlla papal del 1544. A partir del segle XV va començar a generalitzar-se l'ús de la pedra en la construcció de masies.

Al llarg del segle XVIII i, especialment, al XIX, s'aniran aixecant cases que formaran l'inicial nucli urbà del Prat. En general, en aquestes construccions s'utilitzava la pedra per a les parets mestres i el totxo per als envans. Per tal d'estalviar pedra, les construccions més modestes acostumaven a fer-se com un conjunt de diferents cases i les parets mitgeres entre habitatges es feien de totxo. Així es va fer a les cases d'en Puig o a les cases d'en Janet.

En aquest incipient nucli urbà, les condicions higièniques eren minses. No hi havia sistemes de recollida d'aigües brutes i l'abastament d'aigua per al consum i neteja es feia a les fonts públiques o en pous a les cases, tots ells de l'aqüífer superficial. Això calia afegir-hi el fet que les pluges i les freqüents riuades inundaven tot sovint la plaça i els carrers. Tot plegat facilitava la propagació de malalties.

Aquesta situació es va mantenir durant molt de temps. Un punt d'inflexió va ser el Pla de reforma i eixample, aprovat el 1916, que va marcar l'urbanisme fins a inicis de la dècada dels seixanta i que va anar acompanyat d'una millora de la trama urbana i de la instal·lació de serveis.

El creixement del municipi va estar condicionat, des de l'inici del poblament, per l'aïllament i les dificultats de comunicació. Aquest fet dificultava el moviment de població, malgrat que l'arribada de nous habitants al Delta va ser constant al llarg dels segles. Cada millora en les comunicacions representava un gran avenç: la barca, els ponts, etc.

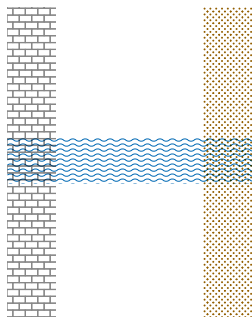
Un fet molt important, cap a finals del segle XIX, va ser l'arribada del ferrocarril (1881), que va obrir noves perspectives a la població: va facilitar el moviment de persones, va afavorir la instal·lació de la indústria i va ser decisiu en la comercialització i exportació dels excedents agrícoles.

L'activitat industrial pròpiament dita s'inicià l'any 1917 amb l'arribada de La Papelera Española. La fàbrica es dedicava a la producció de paper i cartró i les primeres proves de producció es van fer l'any 1921. L'any 1926 es va iniciar la construcció de la fàbrica de La Seda de Barcelona, dedicada a les fibres artificials. El 4 de febrer de 1928 es va obtenir el primer fil de raïó.

L'inici de la industrialització del Prat va anar acompanyada de l'arribada de moltes

persones, famílies senceres en molts casos, per treballar a les fàbriques. El petit poble no estava preparat per rebre tanta gent i en poc temps es van fer evidents les mancances d'habitatges i serveis. Així, a finals dels anys cinquanta, el nucli urbà havia esgotat el sòl disponible i no podia absorbir la població nouvinguda.

Des dels anys seixanta, malgrat les limitacions imposades per l'aeroport i per les xarxes de comunicació, el Prat no deixarà de créixer.

ARTISTES PARTICIPANTS

JOSEP VAN BALART, ABEL DEL CASTILLO, ELISA GARCÍA, GABRI GUERRERO, MAITE MARÍN, SILVIA MARTOS, XAVI MATEO, OLGA MERCHÁN, NÚRIA OREJA, MARIANO RIOS, STELLA RUBIO, TINTA FINA I MAITE TRAVÉ

FOTOGRAFIES EXPOSICIÓ

ARXIU MUNICIPAL DEL PRAT: FONS JAUME CODINA, FONS JOSEP MONÉS I AMAT, FONS GERARD GIMÉNEZ, FONS LA SEDA DE BARCELONA, FONS FAMÍLIA CAL PERET DEL SERRA, FONS JOSEP M. VILÀ — QUIQUE ROIG, QUIM TORRENT

FOTOGRAFIES CATÀLEG

INMA QUESADA
MAITE TRAVÉ: OBRA AMNIÒTICA

TEXTOS OBRES

ELS ARTISTES

TEXTOS GENERALS

ARXIU MUNICIPAL

CONCEPCIÓ ESPAI

CARLOS FERNÁNDEZ
I ALICIA DURÁN (UIKÚ)

DISSENY GRÀFIC

ÓSCAR CALZADA

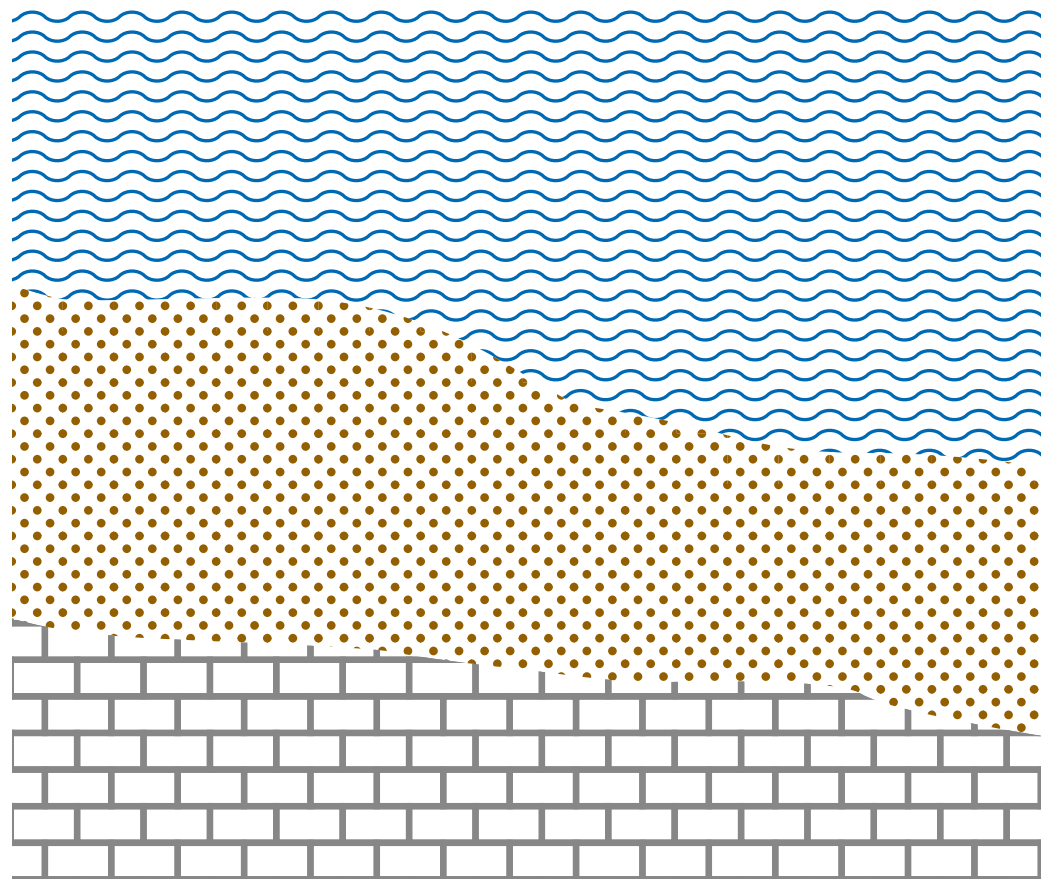
ASSESSORAMENT

UNZIP

PRODUCCIÓ

ARXIU MUNICIPAL.
REGIDORIA DE CULTURA.
AJUNTAMENT DEL PRAT DE LLOBREGAT

AMB EL SUPORT DE

13 artistes

JOSEP VAN BALART, ABEL DEL CASTILLO,
ELISA GARCÍA, GABRI GUERRERO, MAITE MARÍN,
SILVIA MARTOS, XAVI MATEO, OLGA MERCHÁN,
NÚRIA OREJA, MARIANO RIOS, STELLA RUBIO,
TINTA FINA I MAITE TRAVÉ

1 història

SALA D'ART

JOSEP BAGES

26 SETEMBRE — 29 NOVEMBRE

2015

Horari especial de Festa Major

Dissabte 26 de setembre de 12 a 14 h i de 18 a 21 h
Diumenge 27 i dilluns 28 de setembre d'11 a 14 h i de 18 a 21 h

Horari

De dimarts a divendres, de 16.30 a 20.30 h
Dissabtes i diumenges, d'11 a 14 h.

Centre d'Art Torre Muntadas

Carrer de Jaume Casanovas, 80